

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. XII. Vtrum liceat sumere corpus Christi sine sanguine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

teneri singulis annis saltem in Paschate ad communicandum iuxta praeceptum sanctae matris Ecclesiae, anathematis, ex quo can. patet de sensu cap. omnis utriusque.

Probatur ex poena appositâ cap. omnis, citato, ubi dicitur: *Alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiae atque, & moriens Christianâ careat sepultura.* quae poena designat negligentem postmodum sumere Eucharistiam tamdiu mortaliter peccare, donec communicet, & debere communicare, ut liberetur à peccato. Probatur, si posset recedere à peccato per confessionem sine communione, non deberet ita generaliter puniri, sed poena solum deberet imponi illi, qui de tali peccato non egisset poenitentiam.

Probatur 3, qui ex causâ rationabili ex consilio confessorij distulit, non liberatur ab onere communicandi, ergo neque alij, consequentia Probatur, quod prior non liberetur satis indicat legislatores hoc praeceptum non ita temporali adstrinxisse, ut cum tempore exiret, quod si non exiret, non est quod dicatur eum, qui neglexit suâ culpâ, non teneri postmodum supplere. denique constat in varijs Episcopatibus ferri excommunicacionem in eos, qui post Pascha per aliquot dies perseverant sine communione, ergo signum est huiusmodi omissionem esse mortalem. consequentia probatur, si negligens communionem Paschalem non perseveraret in peccato, non posset excommunicari.

Dices Episcopos hæc statuta condentes sequi nostram sententiam.

Resp. si solum ex probabili sententiâ essent posita, posset aliquis se conformans alijs sententijs non habere se pro excommunicato, quod tamen dici nequit. nam unusquisque censet hæc statuta ligare, unde à posteriori ex illis colligitur legem in praxi ita intelligi, ut qui non communicat in Paschate, teneatur postmodum communicare, & tamdiu in peccato perseveret quamdiu non communicat.

Dices id tantum habere locum, ubi hæc statuta sunt condita.

Resp. neg. quia per huiusmodi statuta non imponitur nova obligatio sub peccato, sed solum apponitur poena transgressioni, & supponitur obligatio aliunde orta.

Adverte eum, qui omisit communicare in Paschate, debere postmodum communicare in parochia, nec satisfacere si alibi communicet, quia communicatio annua, & quæ est præcepti, debet sumi in parochia. debet autem sumi primâ datâ opportunitate, rem moraliter considerando, & quantum patiuntur negotia &c.

Petes utrum idem sit dicendum de eo qui ante tempus Paschale communicavit in parochia, & in Paschate non communicavit, vel propter impedimentum, vel ex culpâ?

Resp. non videri, quia talis reipsâ adimplevit præceptum quoad ipsam communionem, quoad tempus vero non potest amplius adimplere, cum transacto tempore non possit amplius satisfacere præcepto quoad illam circumstantiam.

Sed quid si alibi communicavit absque licentia pastoris? Vasquez disp. 219 cap. 4. sub finem censet debere postmodum communicare in parochia, quia neglecta est circumstantia, quæ postmodum poni potest, quod videtur speculativè dicendum.

Adverte primam sententiam dicentem, eum qui non communicavit in Paschate, non teneri elapso tempore communicare, non esse omnino improbabilem (si absit scandalum & statuta particularia) propter multitudinē Doctorum in id conspirantium.

ARTICVLVS XII.

Vtrum liceat sumere corpus Christi sine sanguine?

DVAS statuit hac de re conclusiones.

Prior, sacerdos consecrans nullo modo potest sumere Christi corpus sine sanguine.

Posterior, in quibusdam Ecclesijs præbatur laicis Christi corpus sine sanguine, quam consuetudinem non censet improbandam.

De priore conclusione dicendum in materiâ de sacrificio, de posteriore gravis est cum hæreticis controversia.

DVBIUM I.

Vtrum iure diuino præcepta sit communio sub utraque specie, cum sumitur ab eo qui non sacrificat?

COMMUNIONEM etiam respectu laicorum sub utraque specie non repugnare iuri diuino constans est Catholicorum sententia, cum ex Apostolo 1. ad Cor. 11. videatur colligi Corinthios solitos fuisse communicare sub utraque specie, & cap. 10. dicatur: *Non potestis calicem Domini habere, & calicem Demoniorum, non potestis mensam Domini participes esse, & mensam Demoniorum.* constat etiam usque ad tempora S. Thomæ (ut patet ex corpore art.) in varijs Ecclesijs perseverasse consuetudinem hoc Sacramentum ministrandi sub utraque specie. hoc præmissis tanquam indubitato.

Queritur num sit necessarium iure diuino utramque speciem sumere?

Sub annum 1412. Petrus Eresdensis & Iacobellus Misnensis in Bohemiâ docuerunt iure diuino præceptam esse communionem sub utraque specie, & proinde Romanam Ecclesiam iniuste laicis negare usum calicis, ut videre est apud Aneam Silvium in historiâ Bohemorum cap. 35. Hos secuti sunt hæretici nostri temporis, nam quamvis Lutherus fuerit varius, tandem tamen censuit utriusque speciei sumptionem etiam laicis esse necessariam, ut refert Bell. lib. 4. de Eucharistia cap. 10. idem censet Calvinus & alij eodem Bell. teste, contra quam hæresim innumeri doctissimi viri scripserunt.

Dico non esse præcepto diuino prohibitum communicare sub vnâ specie. est de fide, definitur in Concil. Constantiensî sess. 13. ubi dicitur: *Hoc generale Concilium declarat, decernit, & definit &c. quod licet in primitivâ Ecclesiâ huiusmodi Sacramentum reciperetur à fidelibus sub utraque specie, tamen hæc consuetudo ad evitanda aliqua pericula & scandala est rationabiliter introducta quod à conscientibus sub utraque specie, & laicis tantummodo sub specie panis suscipiatur.* &c. quapropter dicere quod hanc consuetudinem & legem observare sit sacrilegium, aut illicitum, censeri debet erroneum, & pertinaciter asserentes oppositum præmissorum tanquam hæretici arceudi sunt, & graviter puniendi per diocesanos locorum. vide Bullam Martinij, in vltimâ sess. eiusdem Concil. definitur etiam à Trident. sess. 21. can. 1. in hæc verba: *Si quis dixerit ex Dei præcepto vel necessitate salutis omnes, & singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistia Sacra-*

Resp.

64.

1. Cor. 11.

Quidam docuerunt iure diuino præceptam communionem sub utraque specie. Idem sentit Luther.

Et Calvin.

65.

Conclusio Cathol. Non est prohibita iure diuino communicatio sub vnâ specie. Concil. Constant.

Trident.

menti

mentis sumere debere, anathema sit. idem docetur cap. 1. eiusdem festi.

Prob. 1. ex
PP.
Tertull.

Probatur 1. ex Patribus, ex quibus patet olim vnicam speciem interdum sumi solitam, patet ex Tert. libr. 2. ad uxorem cap. 5. *non facit maritus, quid secretum ante omnem cibum gustes, & si scierit, panem non illum credit esse, qui dicitur.* ex quo loco colligitur christianos etiam laicos olim detulisse domum Eucharistiam, ibique communicasse, & quidem sub sola panis specie idem patet ex Amb. oratione funebri in obitum fratris sui Satyri, ubi refert illum semel mare ingressum portasse in capsula sacram Eucharistiam, ut posset communicare.

Ambros.

Hieron.

Euseb.

Olim sacerdotes dabant laicis corpus Domini ad infirmos deferendum.

Cypr.

Coroll.

Prob. 2. conclusio.

videri etiam potest Hieron. in apologia ad Pammachium pro libris suis contra Iovinianum post medium, ubi dicit: *scio Romanam hanc esse consuetudinem ut fideles semper Christi corpus accipiant.* agit de sumptione sub specie panis, quam interdum domi sumebant, ut patet ex eius discursu. Eusebius lib. 6. historiae cap. 36. refert presbyterum dedisse puero particulam Eucharistiae deferendam Serapioni aegroto; & olim sacerdotes passim dabant laicis corpus Domini ad infirmos deferendum, quod licet tanquam minus decens reprehendatur in Concilio Rhemenfi, ut refertur can. peruenit, de consecratione, dist. 2. non tamen reprehenditur communio sub specie panis.

Ex Cypriano autem sermone de lapsis post medium, habemus communionem interdum administratam sub sola specie vini: nam de puella infante, cui traditus fuerat panis mero mixtus residuus ex immolatione idolis facta, scribit: *Ubi vero solemnius adimpletis calicem diaconus offerre praesentibus cepit, & accipientibus ceteris locus eius aduenit, faciem suam parvula instinctu diuina maiestatis auertere, os labijs obturantibus premere, calicem recusare, persuat tamen diaconus & reluctanti licet, de Sacramento calicis insudit.* ex quo loco patet eo tempore interdum praebere solitum sanguinem sub specie vini sine specie panis, quia si hostia data fuisset non minus eam horruisset, quam sanguinem, nec potius id tacuisset Cypr. quam aud.

Ex his obiter patet non tantum iure diuino non esse praecipiam utramque speciem, sed nec alteram determinate, verum si ius diuinum spectemus, posse sub vtraque specie Eucharistiam sumi, quamuis aliqui videantur contrarium docere existimantes iure diuino Eucharistiam necessario sumendam sub specie panis, siue sumatur etiam sub specie vini, siue non.

Probatur 2. conclusio ex eo quod non sit verisimile Christum ita praecipisse usum huius Sacramenti, ut esset difficilissimus in varijs locis: constat enim vinum ad quaedam loca non posse importari sine magno sumptu, item quibusdam in locis non ita commodè asseruari, quibus proinde est difficillimum habere eam copiam vini, & diu seruari, quae esset necessaria si communio sub specie vini esset praecipua, cum maxima copia pro integro aliquo regno requireretur.

Dices Christum permississe se habuisse ad illa incommoda, sed id non potest prudenter dici, quod scilicet Christus Dominus sciens vinum multis in locis non ita haberi vel posse asseruari, voluerit nihilominus vniuersaliter praecipere ut hoc Sacramentum sub specie vini sumeretur. Praeterea multi sunt abstemij, qui vinum vix possunt gustare, praesertim in regionibus calidis, edocti à parentibus à vino temperare, quos non est dicendum diuino praecipio teneri communicare sub specie vini.

Probatur 3. ex eo quod Christus Dominus Lucae 24. videatur hoc Sacramentum praebuisse sub sola panis specie discipulis euntibus in Emmaus, quia variorum sententia dedit illis corpus suum manducandum. Melancthon, ut refert Bell. lib. 4. citato cap. 24. §. sed occurrit, fatetur quidem Christum eo loco communionem discipulis praebuisse; negat tamen inde colligi usum vnius speciei, cum sub vna specie altera com modè possit intelligi per synecdochen: verum ex ipso Evangelij contextu id optimè refellitur: dicitur enim: *Et factum est cum veniret cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum, & ipse euauit ex oculis eorum.* ex quibus verbis patet Christum statim post fractionem panis cognitum à discipulis, & statim disparuisse, unde nullo modo est verisimile eisdem communicasse sub specie vini.

Instat Kemnitius ex Aug. tract. 2. in epistolam Ioannis ubi dicit: *Et verè qui non sibi iudicium manducat & bibit in fractione panis Christum agnoscit.*

Resp. id ad praesens institutum nihil facere, quia Aug. non vult Christum praebuisse discipulis Eucharistiam sub specie vini, sed alludens ad eum locum, & simul ad verba Apostoli 1. ad Cor. 11. docet omnem, qui dignè accedit ad hoc Sacramentum Christum agnoscere.

Contra hanc veritatem obijciunt haeretici, varia loca scripturae quibus communio sub vtraque specie videtur praecipua 1. Matth. 26. dicitur: *bibite ex eo omnes.*

Resp. praedicta verba dirigi ad Apostolos praesentes, de quibus dicitur, Marci 14. *Et biberunt ex illo omnes.* constat enim non omnes posteros bibere, neque de ijs dici posse: *biberunt ex eo omnes.* ita verò loquitur de sanguine, ut primi intelligerent etiam subsequentes Apostolos debere bibere ex eodem calice, seu, ut primi aliquid sequentibus relinquerent.

Obijciunt 2. Lucae 22. *Hoc facite in meam commemorationem,* quod licet sit dictum ante calicis distributionem ad eam tamen referri debere patet ex 1. Cor. 11. ad Cor. 11. hinc argumentantur, iubet ut Apostoli, & eorum successores faciant, quod ipse fecit, atqui consecrauit, sumpsit, distribuit vtraque speciem, ergo vtraque species necessarii laicis est distribuenda. Confir. ex eo loco supra ostendimus praecipuum communionis etiam respectu eorum qui non celebrant. Aliqui respondent non posse solide probari quod particula, *hoc facite*, debeat repeti post calicem, & proinde ex eo loco non aptè probari necessitatem communionis sub vtraque specie.

Resp. tamen 2. concedendo eam repetendam, nihil tamen inde colligi, quia dici potest illis verbis dari praecipuum Ecclesiae, ut in ea sumatur Christi corpus, & sanguis sub vtraque specie, non verò dari singulis personis, ut sumant sub vtraque specie. Dici etiam potest quod praecipiat sacerdotibus sacrificantibus, ut sumant vtramque speciem: nam quia Christus Apostolorum tunc sacerdotes constituit, ut tradit Trid. sess. 22. cap. 1. ideo illis dedit sub vtraque specie, illis eorumque in sacerdotio successoribus praecipiens, ut offerrent, & sumerent hostiam oblatam, in sacrificio verò non offertur panis sine vino.

Dices: *hoc facite*, non solum refertur ad oblationem & sumptionem sacerdotis, sed etiam ad alios qui recipiunt à sacerdotibus. Resp. quatenus illos respicit, intelligitur ut sumant iuxta ritum in Ecclesia praescriptum, vel vtitur.

Ad locum Apostoli aliqui dicunt ex diversâ loquendi formâ apparere non esse præceptum respectu laicorum, ut sumant calicem, cum ita dicat: *ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens fregit & dixit, accipite & manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur, hoc facite in meam commemorationem. similiter & calicem postquam conavit dicens, hic calix novum Testamentum est in meo sanguine, hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.* ubi priori parte absolute dicit, *hoc facite*, posteriori verò non nisi sub conditione, si sumatur calix, seu, quotiescumque bibetis, verum id minus probatur; inde enim sequeretur esse divinum præceptum sumendi Eucharistiam determinatè sub specie panis, quod est minus consentaneum Cypr. serm. de lapsis. citato. Dico ergo, quamvis particula, *quotiescumque*, non faciat sensum conditionatum, non haberi sumptionem utriusque speciei necessariam esse, neque id velle Apostolum, sed cum referret institutionem huius Sacramenti, voluisse accuratè referre, quid Christus in cenâ pro Ecclesiâ instituerit, & fieri præceperit, quod scilicet præceperit vsum Eucharistiae, qui tamen iuxta conditionem personarum varius esse potest, sacerdoti quidem sacrificanti necessariò sub utraque specie, alijs verò indifferenter, quantum est ex iure divino.

Dices Apostolus loquebatur promiscuè multitudini, agebatque de re præceptâ, cum ergo ageret de sumptione calicis, indicat eam laicis iure divino esse præceptam. Resp. neg. consequentiam propter rationem allatam. quod non iudicaverit communionem sub utraque specie necessariam, non obscurè indicant alia eiusdem verba, utaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis, & sanguinis Domini. cum enim dicat: *manducaverit panem, vel biberit calicem*, indicat alterutrum sufficere.

Dices, id non sequi, quia non obstante præcepto sumendi utramque speciem id optimè dici posset, cum fieri possit ut qui dignè sumpsit corpus Christi sub specie panis, indigne sumat calicem, vel quia inter utramque sumptionem peccat mortaliter, vel quia inter utramque recordatur alicuius peccati, cuius cum non penitet. Resp. id posse accidere, sed ita esse rarum, ut non videatur Apostolus idcirco ita locutus. nam videtur egisse de eo, quod sapientiùs potest accidere, præsertim cum scriberet fidelibus recentè conuersis, qui non ita potuissent illud advertere, ergo ex eâ loquendi formâ probabiliter colligitur Apostolum censere non requiri iure divino sumptionem utriusque speciei.

Dices, subdit: *probat autem scriptum homo & sic de pane illo edat, & de calice bibat.*

Resp. his verbis non contineri præceptum comedendi, & bibendi, sed nos ipsos probandi antiquam ad Sacramentum accedamus, siue comedendo, siue bibendo, siue sumendo sub utraque specie, quod tunc licebat cum nondum esset vlla Ecclesiæ prohibitio.

Obijciunt, quod Christus hoc Sacramentum instituerit sub duplici specie.

Resp. ita esse, non tamen sumi voluit ab omnibus sub utraque specie, sed ab ijs qui erant sacrificarii; quia enim instituit hoc Sacramentum in sacrificium, instituit sub duplici specie, voluitque utramque sumi ab offerente, reliquis liberum reliquit sumere sub vna specie, vel pluribus.

Dices, in vna specie imperfectum est Sacramentum. Resp. non esse imperfectum quoad rem contentam, scilicet corpus, & sanguinem Christi, sed tantum quoad Sacramentum exterius, & quoad expressam significationem: non potest autem ostendi, quod Christus voluerit unumquemque sumere perfectum Sacramentum quoad externas species, & quoad modum significandi. dico etiam per sumptionem vnius speciei recolli memoriam passionis eius, nam licet quoad exteriùs signa non sit tam expressa commemoratio, inuenitur tamen sufficiens eo ipso quo sumitur Sacramentum relictum in memoriam passionis.

Obijciunt 4. sanguis Christi relictus est Christianis tanquam testamentum, quod omnes debent participare.

Resp. neg. debere participare in Sacramento sub specie vini, sufficit, ut illius fructum percipiant in sacrificio, vel rem ipsam percipiant, sumendo hoc Sacramentum sub alterâ specie.

Obijciunt 5. Ioan. 6. *Nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Resp. inde non confici utriusque speciei sumptionem esse necessariam, nam, ut præclare Trid. sess. 21. cap. 1. *Qui dixit: nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, dixit quoque: si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, & qui dixit: qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, dixit etiam: panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita &c.* unde ex hoc ipso loco sumitur positivum argumentum ad probandum sumptionem utriusque speciei non esse laicis necessariam ex divino præcepto.

Resp. ergo in sententiâ citatâ in argumento Christum voluisse debere alterutrum sumi, ut quis vitam æternam habere possit, ita ut particula, &, non sumatur copulativè, faciens terminum copulativum, sed sumatur disjunctivè pro, vel, hoc sensu: nisi manducaveritis carnem filij hominis vel biberitis eius sanguinem &c. id est, si neutrum feceritis, non habebitis vitam in vobis. constat enim particulam, &, apud Hebræos interdum sumi pro, vel, ut in eâ sententiâ, Exodi 21. *Qui percusserit patrem suum aut matrem, morte morietur*, hebraicè est coniunctio copulativa, quam certum est sumi pro, vel, neque enim requirebatur, ut quis utrumque parentem percuteret, ut morte afficeretur. idem sensus esse debet illius sententiæ, quæ eodem cap. ponitur: *Filium quoque & filiam si cornu percusserit, simili sententiâ subiacet*. ubi particula, &, sumitur pro, vel, hoc sensu, si alterutrum percusserit. Quod si quis contendat particulam, &, non debere ita explicari nisi locus omnino cogat, quod hic non certitur.

Resp. retentâ significatione, & solutionem eodem ratiōi posse: nam pro eo quod Latine habemus, *nisi*, Græcè habetur *eiw me*, id est, si non, hoc sensu, si non manducaveritis &c. & non biberitis repetendo negationem, quæ more Hebræo in parte posteriori est repetenda, id est, si neutrum feceritis, non habebitis vitam in vobis.

Alia solutio eaque etiam commoda est, quod licet eo loco imponeretur præceptum sumendi Eucharistiam sub utraque specie, id non daretur singulis membris Ecclesiæ, sed ipsimet Ecclesiæ, hoc sensu, quod Christus per illam sententiâ velit in Ecclesiâ esse vsum Eucharistiae sub specie panis & vini, quamvis non singuli ad id adstringantur.

Responsio
ad locum
Apostoli.

Responsio
ad locum
Apostoli.

Responsio
ad locum
Apostoli.

Responsio
ad locum
Apostoli.

Responsio
ad locum
Apostoli.

Responsio
ad locum
Apostoli.

res intelligi possunt, re secundum se considerata, antequam ab Ecclesia prohiberetur laicis communicatio sub specie vini.

Dices, ait: *Nisi manducaueritis & c. non habebitis vitam in vobis*, quod iuxta illam explicationem falsum esset, cum laici alteram speciem sumentes possent vitam habere.

Resp. neg. assumptum, quia dictum Christi est intelligendum, suppositis ijs quæ secundum eius institutionem fieri debent; in Ecclesia autem iuxta institutionem Christi non posset esse hoc Sacramentum, nisi consecraretur sub duplici specie, & sub duplici specie sumatur à celebrante. unde si nullus Sacramentum illud sub duplici specie sumeret, sequitur, quod neque laici possent sumere, cum non esset consecratum. Est & alia ad argumentum solutio, quod videlicet eo loco præcipiatur sumptio Sacramenti, non verò modus sumendi, cui tamen solutioni obstat proprietas verborum manducandi & bibendi, priores ergo solutiones videntur solidiores.

Obijciunt præterea varios Patres, sed si quis diligenter consideret, non fauent hæreticis, quia plerique docent quidem usum utriusque speciei, vel sanguinis esse licitum, non tamen ostendunt omnibus esse præceptum. id vult Cyprianus epist. 2. lib. 2. ubi docet sanguinem Domini dandum esse fidelibus, ut roborentur ad martyrium, addens: *Quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, si non eos ad bibendum prius in Ecclesia poculum Domini iure communicationis admittimus?* nam supponens usum illius temporis, quo etiam laici præbebatur communicatio sub specie vini, docet poculum sanguinis Domini dandum ijs qui ad martyrium præparantur, ut ad illud roborentur.

Dices, author sermonis de carnâ Domini apud eundem Cyprianum ait, *Lex esum sanguinis prohibet Evangelium præcipit, ut bibatur*.

Resp. non dicere præcipi singulis, ut bibant, sed solum præcipi, ut bibatur sanguis, quod fieri debet à sacerdote sacrificante, non tamen necessariò à laicis etiam tempore Cypriani.

Idem cum Cypriano vult Ambr. qui, ut refert Theodoretus lib. 5. historiarum cap. 18, ita Theodosium est allocutus: *Quibus oculis intueberis communis Domini edem & c. Hæc adhuc stillantes iniusta & adis cruce manus, extendes, & ijs sanctissimi Domini corpus prehendes, vel pretiosum illum sanguinem admovebis oritur? inde enim solum concluditur usum sanguinis olim fuisse licitum laicis, cum nondum ab Ecclesia esset interdictus, quod volunt plures alij agentes de usu sanguinis, cum esset licitus, sicut fuit per multa secula, non verò intendentes docere iure diuino laicis præceptum.*

Aliqui, si eorum scopus diligenter consideretur, non tam agunt de sumptione sanguinis sub specie vini, quâ de ipsa re, siue sub hac, siue sub illâ specie.

Alij intendunt explicare utilitatem poculi sanguinis Domini, non tamen volunt esse ad salutem necessarium. quâ ratione intelligendus August. quæst. 57. in Levit. dicens: *Ad bibendum sanguinem omnes exhortantur qui volunt habere vitam æternam.* solum enim vult fuisse utile ad vitam æternam obtinendam sumere sanguinem, quando scilicet nondum erat ab Ecclesia prohibitum, non tamen vult fuisse necessarium vel unicam causam. simili ratione intelligitur Clemens Alexandrinus libro 2. pedagogi cap. 2. dicens: *Bibere Iesu sanguinem est participem esse incorruptionis diuinæ.* meminit autem sanguinis & non corporis, quia eo capite loquebatur de usu vini. eodem modo plu-

res intelligi possunt, re secundum se considerata, antequam ab Ecclesia prohiberetur laicis communicatio sub specie vini.

Aliqui denique loquuntur de sacerdotibus sacrificantibus, ut Gelasius Pontifex, refertur can. 1. r. 1. compertimus, de consecratione, dist. 2. ubi ait: *Comperimus autem, quod quidam sumpti tantummodo corporis sacri portione à calice sacri cruoris abstineant, qui procul dubio (quoniam nescio quâ superstitione decet obstringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur, quia diuisio vini & eiusdem mysterij sine grandi sacrilegio non potest provenire, nam reprehendit eos, qui in solâ specie panis sacrificabant, de quibus est intelligendus Bernard. ferm. 3. in ramis palmarum, dicens: Alimen-
corporis & sanguinis Domini in primâ carnâ Domini exhibitam & deinceps frequentari mandatum.*

Sed obijciunt Chrysost. homilia 18. in 2. ad Cor. dicens: *Est autem obimibilis differt sacerdos à subdito, ut quando fruendum est horrendis mysterijs: limitet enim ut illa percipiamus, digni habemur, non sicut in veteri lege partem quidem sacerdos comodebat, partem autem populus, & non licebat populo participem esse eorum, quorum particeps erat sacerdos, sed nunc non sic, verum omnibus unum corpus præparatur, & poculum unum.*

Resp. Chrysost. non agere de præcepto, sed solum velle assignare discrimen inter legem veterem, & novam, quod in ea sacerdos partem haberet sacrificij, & partem populus, in novâ verò & totum participet sacerdos, & totum populus, singuli scilicet totum corpus & sanguinem, & quod iure diuino nullum inter eos discrimen sit constitutum, cum quo optimè potest consistere, quod humano iure possit constitui, ut laici non sumant utramque speciem.

D V B I V M II.

Virum Ecclesia prudenter interdixit usum calicis non celebrantibus?

EX dictis dubitari non potest, quin Ecclesia possit præscribere, ut laici, & ij, qui non celebrant, sumant communionem sub solâ panis specie, prout grauitè docet Trident. sess. 21. cap. 2. his verbis: *Præterea hanc potestatem perpetuam in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, saluâ illorum substantiâ, ea statueret, vel mutaret, quæ satisfactionem utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire indicaret.* patet etiam Ecclesiam administrasse baptismum modò trinâ meritione, modò vnâ, modò infusione. his præmissis circa potestatem quæ in materiâ de legibus solent ex professo probari. Queritur nam Ecclesia prudenter vñ fuerit illâ potestate interdicens laicis, & alijs non celebrantibus communionem sub vini specie: Resp. &

Dico Ecclesiam iustis de causis præcepisse laicis communionem sub specie panis. extare talem legem patet ex Trid. suprâ, & can. 2. eiusdem sess. item ex Constantiens. sess. 13. ubi Notandum non videri Constantiens. hanc legem statuisse sed antea saltem consuetudine introductam, ut ab ipso Concilio indicatur, verisimile autem est inualuisse consuetudinem post tempora S. Tho. cum, ut patet ex corpore

Solutio
alia rejicitur.

67.
Obijciunt
PP. sed explicantur.

Cyprian.

Ambr.

August.

Clem. Alexand.

conferre gratiā ex opere operato sub specie panis, item obtineri gratiam per cognitionem sub specie vini, neq; etiam negari potest, si quis bene dispositus sumeret. Sacramentum sub solā vini specie inculpabiliter ignorans id non licere, quin verē reciperet gratiam ex opere operato.

Dices singulas quidem species esse collatiuas gratiæ, sed eiusdem, quæ videlicet detur, siue Sacramentum sumatur sub hac, siue sub illā specie, siue sub vnā, siue sub duabus. verū id non videtur solidē dici. vnde Probatut consequentia nostri argumenti, quando Sacramentum sumitur sub duplici specie, inuenitur noua causa gratiæ, ergo nouus gradus gratiæ debet respondere. antecedens pater, inuenitur corpus & sanguis, seu sanguis cum specie vini, ergo noua causa gratiæ, cum nouum sit Sacramentum. consequentia verō probatur, quia noua causa efficax gratiæ nouam gratiam potest producere, nisi inueniat obicem ex parte subiecti.

Obiectio 1. Dices 1. vis productiua gratiæ non est in speciebus, sed in corpore, & sanguine Christi, quod totum est tam sub singulis speciebus, quā sub duabus simul sumptis.

Resp. neg. antecedens, cum enim species concurrant ad constitutionem Sacramenti, concurrunt etiam ad rationem signi & causæ, vnde etiam illa sunt causa productiua gratiæ; v. g. Sacramentum constitutum ex corpore Christi, & specie panis, nō tantum est causatiuum gratiæ ratione corporis Christi, sed etiam ratione specierum, cum Sacramentum sit causatiuum gratiæ per omne id, quod ad eius constitutionem concurrat.

Obiectio 2. Dices 2. gratia per hoc Sacramentum confertur tanquam per conuiuium, in re autem tam est perfectum conuiuium sub vnā specie, quā sub duabus, quia totus Christus cum carne & sanguine continetur sub singulis speciebus.

Resp. non tantum dari ratione rei contentæ sub speciebus, sed etiā ratione specierum, atq; ita accessu nouæ speciei accedere nouam causam propter quā gratia datur in hoc conuiuium, & per consequens nouum gradū gratiæ debere accedere; seu, dico gratiā conferri in hoc conuiuium etiam ratione signorum.

Obiectio 3. Dices 3. idem significatur per vtramq; speciem, cum significetur spiritualis nutritio, & refectio.

Resp. neg. assumptum: quamuis enim sit eadem gratia, quā nutritur anima spiritualiter, tamē prout acquiritur per hoc Sacramentum sub specie panis, acquiritur per modum sustentationis per modum cibi spiritualis; prout verō acquiritur per idem Sacramentum sub specie vini, acquiritur per modum cuiusdam potus spiritualis ad animam spiritualiter inebriandam, atque ita per species vini designatur noua refectio incompleta, per quā dari potest aliquis nouus gradus gratiæ, & videtur re ipsa concedi.

74. Conclusio autē intelligitur, non solum quando adest noua dispositio, sed etiam quando legitima dispositio ad hoc Sacramentum recipiendum manet inuariata, quia vna eademque dispositio inuariata sufficit, vt singule species conferant effectū sibi proportionatū, & proinde plus gratiæ obtineatur per summptionē vtriusque speciei, quā vnus. patet, vna eademq; dispositio sufficit vt Sacramentum poenitentia & extrema vñctio conferant suos distinctos effectus, vt si is qui antequam incideret in amentiam voluit confiteri, absoluiatur in amentia, & recipiat extremam vñctionē, vnicam adfert pro vtroq; Sacramento dispositionē, & tamen recipiet gratiam tum Sacramenti poenitentia, tum ex-

trēmæ vñctionis. ratio est quod concursus causarum non obstat quo minus dispositio, quæ sufficit, vt causa suum effectum possit inducere, eundē producat. Confir. dispositio solū requiritur vt aptetur subiectū, potest autem aptari per vnā dispositionem ad recipiendū effectum variarum causarum.

Obijcies contra conclusionem; Trid. sess. 21. cap. 3. dicit: *in super declarat & c. fatendum esse etiam sub alterā tantum specie totum atque integrum Christum, verūque Sacramentum sumi, ac propterea quod ad fructū attingit, nullā gratiā necessariā ad salutem eos defraudari, qui vnā speciem solā accipiunt.* vbi ex eo quod totus Christus sit sub singulis speciebus, Concil. videtur concludere non fraudari gratiā.

Resp. 1. Concil. non dicere simpliciter, non fraudari gratiā, sed necessariā ad salutem, quod verum est, quamuis plus gratiæ conferatur per vtramque speciem, quā per vnā.

Resp. 2. Concilium non docere totum Christū esse sub singulis speciebus, vt inde concludat tantam, vel tantam gratiam conferri per hoc Sacramentum, sed vt instruat eos qui vigent communionem sub vtrāque specie, qui etiam inde mouentur, quod existiment Christum non esse totum sub vnāquāque specie: Duo ergo eo cap. docet Concil. prius est totum Christum esse sub vnāquāque, & propterea ex eo capite non posse meritō vigere communionem sub duplici specie. posterius, etiam sub vnā specie verum sumi Sacramentum, & idcirco fideles non fraudari gratiā ad salutem necessariā; de quā gratiā intelligendus est D. Th. in solutione 3. argumētū citatū, dicens enim ex summptione vnius solius speciei non sequi aliquid detrimentū, intelligit de detrimento rei ad salutem necessariæ.

QVÆSTIO LXXXI.

De modo, quo Christus vsus est in hoc Sacramento?

ARTICVLVS I.

Virum Christus sumpserit suum corpus & sanguinem?

AFFIRMAT, quod communiter docent Scholastici. probat ex Hieron. epist. 130. ad Edibiam, quæst. 2. ipse cominus, & coniuiui, ipse comedens, & qui comeditur. vbi cum velit Hieron. aliquid singulare designare, non solum vult Christum comedisse in cenā legali, vel vñcti, & in aliā instituisse conuiuium, in quo ipse comederetur, sed quod in eodem actu fuerit comedens, & qui comederetur. idem etiam probabiliter suaderi potest ex eo quod Christus instituerit hoc Sacramentum per modum conuiuii, in quo inuitans solet cum inuitatis comedere. præterea verisimile est comedisse, ne discipuli horrent eius corpus sumere, cum audirēt: hoc est corpus meum. adde potissimam rationem esse quod Christus in vltimā cenā propriē sacrificauerit, & seipsum tãquam hostiam æternō Patri obtulerit, offerens autem debet participare de re oblata, igitur debuit se hostiam comedere, præsertim, cum ea non aliter consumeretur, vt etiam in eo doceret sacrificantem debere hostiam sumere. ex quo patet etiam Christum suum sanguinem sumpsisse.